

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

на тему “Організація і методика обліку та контролю (аналізу, аудиту)
біологічних активів рослинництва”

Виконала: студентка групи

ОО(з)-41

спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»

Пасічник Т. П.

Керівник:

д-р.е.н., проф. Василюк М. М.

Рецензент:

д-р.е.н., проф. Буртняк І. В.

Івано-Франківськ – 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОБЛІКУ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ РОСЛИННИЦТВА.....	6
1.1. Облік біологічних активів рослинництва: основні характеристики та оцінювання.....	6
1.2. Практика обліку біологічних активів рослинництва на сільськогосподарських підприємствах.....	12
1.3. Переваги та недоліки існуючих методів обліку та контролю.....	15
Висновки до Розділу 1.....	17
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА «ЗАРІЧНЕ–1»	19
2.1. Особливості діяльності.....	19
2.2. Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві	20
2.3. Організація управлінського обліку на підприємстві.....	28
2.4. Особливості планування аудиту.....	30
2.5. Основні засади побудови обліку в системі оподаткування діяльності фермерського господарства «ЗАРІЧНЕ–1».....	32
2.6. Особливості організації аналітичної роботи на підприємстві.....	34
Висновки до Розділу 2.....	40
РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДИКИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ.....	42
Висновки до Розділу 3.....	46
ВИСНОВКИ.....	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	49

ВСТУП

Сільське господарство є однією з найважливіших галузей в Україні, головною складовою якої є рослинництво. Управління та облік біологічних активів, таких як посіви, має вирішальне значення для успіху цієї галузі. Належний облік біологічних активів може допомогти в оцінці ефективності та прибутковості рослинництва та в прийнятті обґрунтованих рішень щодо майбутніх інвестицій. Метою даної дипломної роботи є дослідити практику обліку біологічних активів у рослинництві в Україні та запропонувати шляхи її вдосконалення.

Актуальність дослідження. Облік біологічних активів є складним питанням, яке потребує глибокого розуміння специфічних характеристик сільськогосподарських культур, таких як цикл їх росту, зрілість та врожайність. В Україні сільськогосподарська галузь стикається з багатьма викликами, включаючи зміну клімату, деградацію земель та зміну ринкових умов. Належний облік біологічних активів може допомогти фермерам і сільськогосподарським підприємствам орієнтуватися в цих викликах і приймати обґрунтовані рішення щодо розподілу ресурсів. Крім того, належна практика бухгалтерського обліку може допомогти у дотриманні міжнародних стандартів і правил бухгалтерського обліку.

Аналіз публікацій та досліджень. Вивченню проблеми інформаційного забезпечення обліку витрат виробництва, а також розвитку теорії і практики управлінського обліку присвячені праці як вітчизняних, так і зарубіжних учених: Ф.Ф. Бутинця, В.М. Жука, М.Ф. Огійчука, В.В. Сопка, О.П. Скрипан та інших.

Проблемні питання бухгалтерського обліку в сільському господарстві згідно з вимогами П(С)БО 30 «Біологічні активи» досліджували такі вітчизняні

вчені-економісти як М.Ф. Огійчук, Н. Гончаренко, С. Дерев'яненко і Т. Олійник, Н. Кирнасівська, Н.М. Ткаченко та інші.

Метою нашого дослідження є аналіз практики обліку біологічних активів у рослинництві на фермерському господарстві «ЗАРІЧНЕ–1».

Поставлена мета досягається вирішенням наступних **завдань**:

- 1) розглянути основні характеристики та оцінювання обліку біологічних активів рослинництва;
- 2) дослідити практику обліку біологічних активів рослинництва на сільськогосподарських підприємствах;
- 3) проаналізувати переваги та недоліки існуючих методів обліку та контролю;
- 4) дослідити особливості діяльності «ЗАРІЧНЕ–1»;
- 5) дослідити особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві;
- 6) проаналізувати фінансовий стан фермерського господарства «ЗАРІЧНЕ–1»;
- 7) розробити методику обліку та контролю біологічних активів рослинництва;
- 8) надати рекомендації з впровадження розробленої методики обліку та контролю біологічних активів.

Об'єктом роботи є теоретичні і практичні аспекти вивчення обліку біологічних активів у рослинництва.

Предметом роботи є дослідження практики обліку біологічних активів у рослинництві на фермерському господарстві «ЗАРІЧНЕ–1».

Практична цінність: результати цього дослідження дадуть змогу зрозуміти поточну практику та проблеми обліку біологічних активів у рослинництві в Україні. Дослідження запропонує шляхи вдосконалення практики бухгалтерського обліку, що може допомогти підвищити ефективність і прибутковість рослинництва. Результати цього дослідження можуть бути

корисними для фермерів, сільськогосподарських підприємств, бухгалтерів і політиків. Крім того, дослідження може сприяти розробці міжнародних стандартів обліку біологічних активів.

Під час написання роботи використовували наступні **методи дослідження**: теоретичні (аналіз і синтез теоретичного матеріалу, пошуковий, класифікації) і практичні (статистичний, аналітичний).

Структура роботи. Робота складається зі змісту, вступу, трьох розділів, висновків, списку літератури з 34 джерел. Загальний обсяг роботи становить 51 сторінку.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОБЛІКУ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ РОСЛИННИЦТВА

1.1. Облік біологічних активів рослинництва: основні характеристики та оцінювання

Біологічні активи стосуються живих тварин або рослин, які вирощуються або вирощуються для комерційних цілей, таких як худоба або сільськогосподарські культури. Облік біологічних активів рослинництва передбачає визнання, оцінку та відображення цих активів у фінансовій звітності.

Виробництво біологічних активів, включаючи сільськогосподарські культури та тваринництво, має довгу історію розвитку, яка охоплює тисячі років.

Доісторичні часи: люди почали одомашнювати рослини та тварин для їжі, одягу та інших цілей[3]. Докази ранніх сільськогосподарських практик були знайдені в археологічних пам'ятках, що датуються епохою неоліту.

Стародавні цивілізації: сільськогосподарська практика продовжувала розвиватися в стародавніх цивілізаціях, таких як Єгипет, Греція та Рим. Розвиток іригаційних систем, сівозміни, використання гною як добрива сприяли підвищенню продуктивності сільського господарства[3].

Середньовіччя: сільськогосподарська практика продовжувала розвиватися протягом Середньовіччя, з впровадженням нових культур, таких як картопля, кукурудза та помідори з Нового Світу[3].

Промислова революція призвела до значних змін у сільськогосподарській практиці, включаючи використання нових технологій, таких як трактори, добрива та пестициди[3].

20 століття: сільськогосподарська практика продовжувала розвиватися протягом 20 століття, з розвитком нових сортів сільськогосподарських культур, генної інженерії та точного землеробства[3].

Сучасність: сучасні методи сільського господарства продовжують розвиватися та розвиватися, приділяючи дедалі більше уваги стійким та екологічно чистим методам рослинництва та тваринництва[3].

Отже розвиток біологічних активів у рослинництві був безперервним процесом інновацій і вдосконалень протягом тисячоліть із запровадженням нових технологій і практик для підвищення продуктивності та стійкості сільського господарства.

Таблиця 1.1 - Біологічні активи рослинництва: види

Типи	Опис	Приклади
Саджанці	Молоді рослини, які вирощують із насіння і використовують для посіву сільськогосподарських культур.	Розсада помідорів, салату, огірків.
Дерева	Деревні рослини, які вирощують заради плодів або горіхів, наприклад яблуні, апельсини та мигдаль.	Фруктові дерева та горіхові дерева.
Однорічні культури	Культури, які висаджують і збирають протягом одного вегетаційного сезону, наприклад кукурудза, пшениця та соя.	Зернові, бобові та олійні культури.
Багаторічні насадження	Культури, які вирощуються більше одного вегетаційного сезону, наприклад виноград, ягоди та кава.	Фрукти, ягоди та зернові культури, що використовуються для приготування напоїв.
Тваринництво	Домашні тварини, яких вирощують для отримання м'яса, молока, яєць чи інших продуктів.	Велика рогата худоба, свині, кури та вівці.

Джерело: складено автором на основі [8]

При аналізі типи біологічних активів рослинництва можуть варіюватися залежно від виду рослинництва чи тваринництва, що вирощується. Саджанці — це молоді рослини, вирощені з насіння та використані для посадки, тоді як дерева — це деревні рослини, які вирощують заради плодів або горіхів. Однорічні культури вирощують і збирають протягом одного вегетаційного періоду, а багаторічні культури вирощують більше одного вегетаційного періоду. Тваринництво відноситься до домашніх тварин, яких вирощують для отримання м'яса, молока, яєць або інших продуктів. Тип виробленого біологічного активу може впливати на порядок обліку, оскільки різні типи активів можуть вимагати різних методів оцінки або можуть мати різні строки корисного використання. Наприклад, однорічні культури можуть бути переоцінені наприкінці кожного вегетаційного періоду, тоді як дерева можуть мати більший термін корисного використання і можуть підлягати менш частій переоцінці.

Таблиця 1.2 - Біологічні активи рослинництва: основні характеристики

Основні характеристики	Аналіз
Живі організми	Біологічні активи – це живі організми, такі як сільськогосподарські культури чи худоба, які мають обмежену тривалість життя та піддаються впливу біологічних факторів і факторів навколишнього середовища, які можуть впливати на їхній ріст і продуктивність.
Контроль суб'єкта	Біологічні активи повинні контролюватися суб'єктом господарювання, що означає, що суб'єкт господарювання має повноваження керувати використанням та отримувати вигоди від активів.
Ймовірні економічні вигоди	Суб'єкт господарювання повинен очікувати отримання ймовірних економічних вигод від біологічних активів шляхом їх продажу або використання у виробництві.
Початкове вимірювання	Біологічні активи первісно оцінюються за первісною вартістю, яка включає всі витрати, безпосередньо

	пов'язані з доведенням активу до його поточного місцезнаходження та стану. Це включає вартість насіння, добрив, пестицидів і робочу силу.
Подальший вимір	Біологічні активи оцінюються за справедливою вартістю за вирахуванням оціночних витрат на місці продажу. Справедлива вартість біологічних активів переоцінюється наприкінці кожного звітного періоду на основі їх поточної ринкової вартості за вирахуванням будь-яких очікуваних витрат на продаж активів.
Знос/амортизація	Біологічні активи не підлягають амортизації, оскільки є живими істотами та мають обмежений термін служби.
Знецінення	Біологічні активи підлягають перевірці на знецінення. Якщо є докази того, що балансова вартість біологічних активів перевищує їх суму відшкодування, збиток від знецінення слід визнавати у прибутку чи збитку.
Розкриття	Підприємства повинні розкривати облікову політику, прийняту для біологічних активів, балансову вартість та оцінку справедливої вартості біологічних активів.

Джерело: складено автором на основі [16]

У аналізі біологічні активи рослинництва мають унікальні характеристики, зумовлені живою природою, що потребує особливого обліку. Вони повинні контролюватися суб'єктом господарювання, і суб'єкт господарювання повинен очікувати отримання ймовірних економічних вигод від активів.

Біологічні активи спочатку оцінюються за первісною вартістю, а потім переоцінюються за справедливою вартістю за вирахуванням очікуваних витрат на місці продажу. На відміну від інших активів, вони не підлягають амортизації. Біологічні активи підлягають перевірці на знецінення, і суб'єкти господарювання повинні надавати прозору інформацію про свою облікову політику та оцінку справедливої вартості.

Облік біологічних активів рослинництва є спеціалізованою сферою обліку, яка передбачає унікальні міркування через живу природу активів.

Біологічні активи – це живі організми, такі як сільськогосподарські культури чи худоба, які мають обмежену тривалість життя та піддаються впливу біологічних факторів і факторів навколишнього середовища, які можуть впливати на їхній ріст і продуктивність.

Таблиця 1.3 - Етапи обліку біологічних активів рослинництва

Етап	Опис	Аналіз	Приклади
Початкове розпізнавання	Вартість біологічних активів визнається в момент їх придбання або виробництва.	Собівартість біологічних активів включає всі витрати, безпосередньо пов'язані з доставкою активів до їх поточного місцезнаходження та стану.	Витрати на придбання насіння або худоби, витрати на оплату праці, витрати на підготовку землі та витрати на добрива та пестициди.
Вимірювання	Біологічні активи оцінюються за справедливою вартістю за вирахуванням розрахункових витрат на місці продажу після початкового визнання.	Справедлива вартість – це сума, на яку можна обміняти актив між обізнаними та зацікавленими сторонами в угоді на загальних умовах. Витрати на місці продажу – це витрати, які будуть понесені для продажу активу, наприклад комісійні та транспортні витрати.	Ферма може оцінити свій яблуневий сад за справедливою вартістю за вирахуванням оцінених витрат на місці продажу, беручи до уваги такі фактори, як урожайність і ринкові ціни на яблука.
Збирання врожаю	Коли біологічний актив збирається, його балансова вартість припиняється, а будь-який	Балансова вартість біологічного активу порівнюється з виручкою від реалізації зібраної продукції. Якщо надходження	Коли фермер збирає врожай пшениці, балансова вартість рослини пшениці

	прибуток або збиток визнається у прибутку чи збитку.	вищі, визнається прибуток; якщо надходження нижчі, визнається збиток.	порівнюється з виручкою від продажу пшениці.
Переоцінка	Біологічні активи можуть підлягати переоцінці, якщо є докази зміни справедливої вартості.	Якщо справедлива вартість збільшилася, переоцінка в бік збільшення визнається в іншому сукупному доході. Якщо справедлива вартість зменшилася, переоцінка у бік зменшення визнається у прибутку чи збитку.	Якщо посуха спричиняє зменшення справедливої вартості врожаю, балансова вартість урожаю може бути переоцінена у бік зменшення.
Знецінення	Біологічні активи підлягають перевірці на знецінення, якщо є докази зменшення їх вартості.	Якщо балансова вартість біологічного активу перевищує суму його відшкодування, збиток від знецінення визнається у прибутку чи збитку. Сума відшкодування є більшою з двох оцінок: справедлива вартість за вирахуванням оцінених витрат на місці продажу та вартість використання.	Якщо спалах хвороби спричиняє зниження вартості стада корів, балансову вартість стада можна перевірити на предмет знецінення.

Джерело: складено автором на основі [2]

Отже облік біологічних активів рослинництва включає кілька етапів, включаючи первісне визнання, оцінку, збирання врожаю, переоцінку та знецінення. Ці етапи підлягають унікальним обліковим міркуванням через живу природу активів і регулюються Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку (МСБО) 41 – Сільське господарство. Належний облік біологічних активів має вирішальне значення для фермерів та інших суб'єктів аграрного

сектора для прийняття обґрунтованих бізнес-рішень, управління ризиками та точного звітування про фінансові показники.

1.2. Практика обліку біологічних активів рослинництва на сільськогосподарських підприємствах

Практика обліку біологічних активів рослинництва в сільськогосподарських підприємствах України регулюється національними стандартами бухгалтерського обліку, які базуються на Міжнародних стандартах бухгалтерського обліку (МСБО) 41 – Сільське господарство.

Згідно з українськими стандартами бухгалтерського обліку біологічні активи рослинництва слід оцінювати за справедливою вартістю за вирахуванням оціночних витрат на місці продажу після первісного визнання. Справедливу вартість слід визначати на основі ринкових цін або інших надійних джерел інформації.

Крім того, сільськогосподарські підприємства в Україні зобов'язані вести облік кількості та вартості своїх біологічних активів і вказувати цю інформацію у своїй фінансовій звітності. У фінансових звітах також слід розкривати будь-які значні зміни в кількості або вартості біологічних активів протягом звітного періоду.

Таблиця 1.4 - Практика обліку біологічних активів рослинництва в сільськогосподарських підприємствах України

Тип підприємства	Приклад	Аналіз
Виробництво зерна	Агрофірма "Корновиця"	Агрофірма «Корновиця» — велике підприємство з виробництва зерна в Україні, яке обліковує свої біологічні активи рослинництва за їхньою справедливою вартістю за вирахуванням оціночних витрат на місці

		продажу після первісного визнання. Компанія визначає справедливу вартість своїх біологічних активів на основі ринкових цін або інших надійних джерел інформації, наприклад, урожайності та якості.
Тваринництво	Племзавод "Ювілейний"	Племзавод «Ювілейний» — тваринницьке підприємство в Україні, яке спеціалізується на розведенні та вирощуванні великої рогатої худоби м'ясо-молочного напрямку. Компанія обліковує свої біологічні активи у вигляді худоби за їх справедливою вартістю за вирахуванням оціночних витрат на місці продажу після початкового визнання. Справедлива вартість біологічних активів визначається на основі ринкових цін або інших надійних джерел інформації, таких як вік, порода та стан здоров'я тварин. Компанія також перевіряє свої біологічні активи на знецінення, якщо є докази зменшення їх вартості.
Виробництво фруктів та овочів	"Агро-Лідер"	«Агро-Лідер» — підприємство з виробництва овочів та фруктів в Україні, яке займається вирощуванням різноманітних культур, зокрема яблук, груш, огірків та помідорів. Компанія обліковує свої біологічні активи рослинництва за їхньою справедливою вартістю за вирахуванням оцінених витрат на місці продажу після первісного визнання. Справедлива вартість біологічних активів визначається на основі ринкових цін або інших надійних джерел інформації, наприклад, урожайності та якості. Компанія регулярно вимірює та контролює кількість і вартість своїх біологічних активів і повідомляє цю інформацію у своїй фінансовій звітності.

Джерело: складено автором

З таблиці можна зробити висновок, що практика обліку біологічних активів рослинництва в сільськогосподарських підприємствах України базується на національних стандартах бухгалтерського обліку, які значною мірою узгоджуються з Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку (МСБО) 41 – Сільське господарство. Підприємства, перелічені в таблиці, демонструють суворе дотримання цих стандартів, точно вимірюючи та звітуючи про вартість своїх біологічних активів для підтримки прийняття обґрунтованих рішень та звітування про фінансові результати.

Українські стандарти бухгалтерського обліку також вимагають, щоб сільськогосподарські підприємства перевіряли свої біологічні активи на знецінення, якщо є докази зменшення їх вартості. Якщо балансова вартість біологічного активу перевищує суму відшкодування, збиток від знецінення слід визнавати у прибутку чи збитку.

Практика обліку біологічних активів рослинництва на сільськогосподарських підприємствах різниться в усьому світі, але в основному базується на Міжнародних стандартах бухгалтерського обліку (МСБО) 41 – Сільське господарство.

Європа: Європейський Союз (ЄС) вимагає, щоб біологічні активи рослинництва обліковувалися за їх справедливою вартістю за вирахуванням оціночних витрат на місці продажу після початкового визнання. Справедливу вартість слід визначати на основі ринкових цін або інших надійних джерел інформації. ЄС також вимагає, щоб сільськогосподарські підприємства тестували свої біологічні активи на знецінення, якщо є докази зниження їх вартості.

Північна Америка: у Сполучених Штатах і Канаді облік біологічних активів рослинництва подібний до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Сільськогосподарські підприємства повинні оцінювати свої біологічні активи за їхньою справедливою вартістю за вирахуванням оціночних витрат на

місці продажу після первісного визнання та перевіряти їх на знецінення, якщо є докази зменшення їх вартості.

Азія: у таких країнах, як Китай, Японія та Південна Корея, облік біологічних активів рослинництва також базується на міжнародних стандартах бухгалтерського обліку. Біологічні активи, як правило, оцінюються за їхньою справедливою вартістю за вирахуванням оцінених витрат на місці продажу після первісного визнання та перевіряються на знецінення, якщо є докази зменшення їх вартості.

Латинська Америка: у таких країнах, як Бразилія та Аргентина, облік біологічних активів рослинництва подібний до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Біологічні активи оцінюються за справедливою вартістю за вирахуванням розрахункових витрат на місці продажу після первісного визнання та перевіряються на знецінення, якщо є докази зменшення їх вартості.

Загалом, незважаючи на певні відмінності в конкретних вимогах і практиках обліку біологічних активів рослинництва в усьому світі, базові принципи та стандарти загалом узгоджуються з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку. Метою обліку біологічних активів є надання точної та актуальної інформації сільськогосподарським підприємствам для підтримки прийняття обґрунтованих рішень та звітування про фінансові результати.

1.3. Переваги та недоліки існуючих методів обліку та контролю

Методи обліку та контролю біологічних активів рослинництва розроблені для забезпечення того, щоб сільськогосподарські підприємства точно вимірювали та звітували про вартість своїх активів, а також ефективно управляли та контролювали свої біологічні активи для підтримки довгострокового успіху підприємства.

Таблиця 1.5 - Переваги та недоліки існуючих методів обліку та контролю біологічних активів рослинництва

Метод	Переваги	Недоліки	Приклади
Справедлива вартість	Достовірно відображає поточну вартість активів	Покладається на ринкові ціни, які можуть бути нестабільними	Сільськогосподарське підприємство, яке повідомляє про справедливую вартість своїх запасів урожаю у своїй фінансовій звітності
Облік	Дозволяє визнавати прибутки та збитки	Потрібні надійні джерела інформації	
На основі витрат	Простий і зрозумілий метод	Може не відображати справжню вартість активу	Підприємство, яке використовує облік на основі собівартості для обліку вартості своїх запасів врожаю
облік			
Фізична величина	Корисно для відстеження рівня запасів	Не враховує зміни вартості активів	Підприємство, яке відстежує кількість акрів, засіяних певною культурою
облік			
Знецінення	Забезпечує точну оцінку активів	Вимагає регулярного тестування та вимірювання	Підприємство регулярно перевіряє свій посів на ознаки пошкоджень або хвороб
Тестування	Дозволяє визнавати збитки	Реалізація може потребувати багато часу та витрат	

Джерело: складено автором на основі [20]

На практиці сільськогосподарські підприємства можуть використовувати комбінацію цих методів для обліку та контролю своїх біологічних активів рослинництва. Наприклад, підприємство може використовувати облік за

справедливою вартістю, щоб повідомити про вартість своїх запасів урожаю у своїх фінансових звітах, а також використовувати облік фізичної кількості для відстеження рівня запасів і забезпечення достатньої пропозиції для задоволення попиту.

Хоча облік справедливої вартості може точно відображати поточну вартість активів, він покладається на ринкові ціни, які можуть бути нестабільними та змінюватися.

Облік на основі витрат може бути простішим методом, але він може не точно відображати справжню вартість активу.

Облік фізичної кількості корисний для відстеження рівня запасів, але він не враховує зміни вартості активів.

Тестування на знецінення гарантує точну оцінку активів, але вимагає регулярного тестування та вимірювання, яке може зайняти багато часу та коштувати.

Зрештою, метод або комбінація методів, що використовуються, залежатиме від конкретних потреб і обставин сільськогосподарського підприємства, а також від нормативних вимог юрисдикції, в якій воно працює.

Висновки до Розділу 1

Під час аналізу теоретичного матеріалу ми дійшли до наступних висновків.

Біологічні активи відносяться до живих тварин або рослин, що вирощуються для комерційних цілей, таких як худоба або сільськогосподарські культури. Розвиток біологічних активів у рослинництві був постійним процесом інновацій та покращень протягом тисячоліть завдяки запровадженню нових технологій та практик для підвищення продуктивності та стійкості сільського господарства.

При аналізі біологічних активів рослинництва можуть варіюватися залежно від виду рослинництва чи тваринництва, яке вирощується. Наприклад, саджанці - це молоді рослини, вирощені з насіння та використовуються для посадки, а дерева - це деревні рослини, які вирощують заради плодів або горіхів.

У біологічних активах рослинництва є унікальні характеристики, зумовлені живою природою, що потребує особливого обліку. Вони повинні бути контрольовані суб'єктом господарювання, і суб'єкт господарювання повинен очікувати отримання ймовірних економічних вигод від активів.

В сільськогосподарських підприємствах України, практика обліку біологічних активів рослинництва регулюється національними стандартами бухгалтерського обліку, які засновані на Міжнародних стандартах бухгалтерського обліку (МСБО) 41 - Сільське господарство. Відповідно до українських стандартів бухгалтерського обліку, оцінка біологічних активів рослинництва повинна бути здійснена за справедливою вартістю, враховуючи оціночні витрати на місці продажу після первісного визнання.

Справедливу вартість слід визначати на основі ринкових цін або інших надійних джерел інформації. Хоча практики обліку біологічних активів рослинництва можуть відрізнятися в різних країнах, загальні принципи та стандарти, які використовуються, є збіжними з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку. Метою обліку біологічних активів є надання точної та актуальної інформації для підтримки прийняття обґрунтованих рішень та звітування про фінансові результати в сільськогосподарських підприємствах.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА «ЗАРІЧНЕ-1»

2.1. Особливості діяльності

Зарічне знаходиться в сільській місцевості, і сільське господарство є основною галуззю діяльності. На сайті представлена інформація про види культур, які вирощуються в регіоні, такі як пшениця, кукурудза, соняшник. Також надається інформація про сільськогосподарські кооперативи та компанії, що працюють на території.

Рослинництво сільськогосподарського підприємства «Зарічне» є однією з основних галузей його діяльності.

Культури: підприємство вирощує широкий спектр культур, включаючи зернові (пшениця, жито, ячмінь та овес), кукурудзу, сою, горох, соняшник та цукрові буряки. Це свідчить про те, що компанія диверсифікувала свій портфель культур, що може допомогти їй керувати ризиками, пов'язаними з погодою, шкідниками та нестабільністю ринку.

Сучасні технології: компанія, використовує сучасні технології для обробки ґрунту, посадки та збирання врожаю. Це може означати, що підприємство інвестує в інноваційні рішення та обладнання, які можуть допомогти йому підвищити продуктивність і зменшити витрати.

Контроль якості культури вирощуються на родючих землях і в оптимальних умовах, що може свідчити про те, що компанія приділяє увагу контролю якості. Також зазначено, що підприємство дотримується міжнародних стандартів контролю якості та захисту рослин.

Стійкі практики: компанія використовує стійкі практики у рослинництві, такі як сівоzmіна, проміжне вирощування та використання природних добрив.

Це свідчить про прихильність компанії до екологічно чистих методів і сталого сільського господарства.

Сертифікація: веб-сайт вказує на те, що підприємство отримало низку сертифікатів, у тому числі Global GAP та ISO 22000. Це може означати, що компанія зобов'язана відповідати міжнародним стандартам контролю якості та безпеки харчових продуктів.

Отже особливостями вирощування рослинництва в сільськогосподарському підприємстві «Зарічне» є орієнтація на диверсифікацію культур, сучасні технології, контроль якості, стійкі практики та міжнародну сертифікацію.

1. Код ЄДРПОУ: 36524952
2. Дата реєстрації: 18.05.2009 (13 років 11 місяців)
3. Уповноважені особи
СЛОБОДА ВОЛОДИМИР ЙОСИПОВИЧ
СЛОБОДА ВОЛОДИМИР ЙОСИПОВИЧ
4. Розмір статутного капіталу: 100,00 грн.
5. Організаційно-правова форма: фермерське господарство
6. Форма власності: недержавна власність
7. Види діяльності

Основний:

01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур

2.2. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві

Правила бухгалтерського обліку на підприємстві визначаються Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16 липня 1999 р. № 996–ХІУ. Згідно з цим законом, бухгалтерський облік на

підприємстві проводиться безперервно від дня його реєстрації до ліквідації згідно з установленими процедурами. Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та правильне реєстрування всіх господарських операцій у первинних документах, зберігання оброблених первинних документів, реєстрів і звітності протягом визначеного терміну, але не менше як три роки, несе власник (власники) або уповноважений орган (посадова особа), що керує підприємством. Підприємство має право самостійно вибрати форму організації та ведення бухгалтерського обліку, зокрема:

1. створити посаду бухгалтера або бухгалтерської служби на підприємстві, яка буде відповідальна за ці питання;
2. скористатися послугами спеціаліста з бухгалтерського обліку, який є зареєстрованим як підприємець і провадить підприємницьку діяльність без створення юридичної особи;
3. здійснювати централізований бухгалтерський облік за договірними умовами з бухгалтерською або аудиторською фірмою;
4. самостійно вести бухгалтерський облік та складати звітність безпосередньо власником або керівником підприємства. Проте цей варіант організації бухгалтерського обліку не може бути застосований на підприємствах, які зобов'язані публікувати фінансову звітність.

Відповідно до закону, підприємство має право самостійно визначати свою облікову політику. Це означає, що воно може обирати форму бухгалтерського обліку, яка включає систему реєстрування та узагальнення інформації, з дотриманням законодавчих вимог і врахуванням особливостей своєї діяльності і технології обробки облікових даних. Також підприємство розробляє систему і форми внутрішнього облікового контролю та звітності, встановлює права працівників на підписання бухгалтерських документів.

Підприємство має можливість виділити філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи, які також зобов'язані вести свій власний

бухгалтерський облік та внести їхні показники до фінансової звітності підприємства.

Законом встановлено, що керівник підприємства має створити необхідні умови для правильного ведення бухгалтерського обліку і забезпечити виконання всіма підрозділами, службами та працівниками, що причетні до бухгалтерського обліку, правомірних вимог бухгалтера щодо порядку оформлення та подання первинних документів для обліку.

Облікова політика підприємства включає принципи, методи і процедури, які використовуються для складання та подання фінансової звітності.

Після прийняття Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" та введення національних стандартів бухгалтерського обліку з 2000 року, в Україні відомим стало поняття "необоротні активи".

Необоротні активи - це активи, які підприємство використовує протягом тривалого періоду (понад один рік) у своїй діяльності та від яких воно очікує отримання економічних вигод у майбутньому, при цьому їхня вартість може бути достовірно визначена.

Необоротні активи можуть бути класифіковані наступним чином:

- основні засоби;
- довгострокові біологічні активи;
- інші необоротні матеріальні активи;
- нематеріальні активи;
- довгострокові фінансові інвестиції;
- довгострокові дебіторські зобов'язання;
- відстрочені податкові активи;
- гудвіл.

Облік необоротних активів в Україні ґрунтується на чинному законодавстві, таких як закони, інструкції, положення, план рахунків, а також національні та міжнародні стандарти обліку. Національні стандарти бухгалтерського обліку розроблені з урахуванням міжнародних стандартів, що

забезпечує спільні та відмінні риси з МСФЗ. Згідно з Положенням № 166, облік матеріально-справочних цінностей (МШП) ведеться з урахуванням місць їх збереження та осіб, відповідальних за них. При включенні МШП до обліку важливо враховувати основний критерій - термін корисного використання на підприємстві не повинен перевищувати одного року. Для зручності обліку МШП рекомендується використовувати типові форми первинних документів, затверджені відповідними органами. Оскільки облік МШП може мати специфічні особливості залежно від їх видів, розглянемо деякі з них. При отриманні МШП безоплатно, їх первісна вартість відображається як справедлива вартість і включається до інших доходів підприємства. Згідно з П (С) БО 9, вартість МШП, переданих в експлуатацію, списується з балансу підприємства.

Оплата праці є головним мотиватором більшості працівників у виробничій діяльності. Висока ефективність виробництва значно залежить від організації системи оплати праці. Заробітна плата працівників складається з двох основних частин: основної і додаткової оплати. Основна оплата визначається залежно від норм праці, таких як обсяг робіт, кількість виготовленої продукції, робочий час і виконання посадових обов'язків. Вона зазвичай базується на тарифній сітці та ставках оплати праці за одиницю роботи, часу або продукції. Основна оплата становить 60-70% загального фонду оплати праці і регулюється тарифним розрядом, присвоєним конкретній роботі або працівникові. Додаткова оплата включає різні складові, такі як премії за перевиконання норм, економію матеріальних ресурсів, компенсацію за роботу в шкідливих або небезпечних умовах, доплати за суміщення професій.

Оплата праці здійснюється шляхом годинних тарифних ставок або місячних окладів для робітників та посадових окладів для керівників, фахівців і службовців згідно штатного розкладу. Форма та розмір стимулювання праці визначаються Положенням з оплати праці і встановлюються наказом директора. Розрахунок індивідуальних або колективних розцінок за одиницю

продукції або робіт, здебільшого, здійснюється згідно узагальнених методичних орієнтирів для тарифікації та оплати праці. Для розрахунку додаткових розцінок використовується місячна тарифна ставка першого розряду, яку множать на відповідний коефіцієнт для конкретного виду робіт.

На ФГ "Зарічне-1" застосовується журнально-ордерна форма обліку коштів. Касові операції ведуться згідно з Порядком ведення касових операцій у національній валюті. В касі дозволяється мати залишок готівки до 2 500 грн. Прийом та видача коштів або безготівкові перерахування здійснюються банком на підставі розрахунково-платіжних документів, таких як грошові і розрахункові чеки, платіжні доручення та доручення-вимоги.

ФГ «Зарічне-1» також користується системою «Клієнт-Банк». Основною функцією системи «Клієнт-Банк» є надання можливості проводити платежі зі свого поточного рахунку в банку, не відвідуючи банк. Крім того, система «Клієнт-Банк» дозволяє:

- здійснювати моніторинг коштів на поточному рахунку;
- одержувати виписки з поточного рахунка;
- одержувати від банку щоденні офіційні курси іноземних валют, використовуваних при здійсненні операцій;
- вести довідник своїх контрагентів по платежах і довідник призначення платежу;
- одержувати від обслуговуючого банку повідомлення про нові банківські послуги, про зміну процентних ставок по кредитах і депозитам, іншу інформацію, яку банк вважає потрібним оперативно доводити до клієнтів.

Отже, система „Клієнт-банк” обумовлено насамперед зручністю і скороченням втрати часу на здійснення безготівкових розрахунків, при дотриманні повної конфіденційності і зберіганню інформації. Для обліку наявності, руху залишків готівки в касі використовують активний рахунок № 30 «Каса» з такими субрахунками: № 301 «Каса в національній валюті», №302 «Каса в іноземній валюті».

Таблиця 2.1

Основна кореспонденція рахунків з обліку готівки

№	Назва операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дт	Кт
1.	Грошові кошти, що надійшли в касу підприємства за реалізовану продукцію	30	701
2.	Грошові кошти, що надійшли в касу з розрахункового рахунку	30	31
3.	Кошти, що надійшли в касу підприємства від дебіторів	30	377
4.	Суми, що надійшли від покупців за продукцію	30	361
5.	Повернення підзвітними особами невикористаних сум у національній валюті	301	372
6.	Суми, що надійшли на погашення заподіяних матеріальних збитків	30	375
7.	Суми, що надійшли на погашення дебіторської заборгованості за позикою	30	377
8.	Суми, що надійшли на оплату акцій, реалізованих за готівку як внесок засновників до статутного капіталу	30	46
9.	Оприбуткування в касі лишків грошей, виявлені під час інвентаризації	30	719
10.	Надходження в касу грошей в іноземній валюті з розрахункового рахунку	302	312
11.	Суми, що надійшли від продажу облігацій	30	521
12.	Відображена додаткова курсова різниця	302	714
13.	Повернення сум працівниками на погашення виданих авансів у рахунок заробітної плати	30	661
14.	Внесення готівки в банк для зарахування на поточний рахунок підприємства в національній валюті	311	301
15.	Внесення готівки в банк для зарахування на поточний рахунок підприємства в іноземній валюті	312	302
16.	Суми, здані на поточний рахунок в банк через інкасатора	311	30
17.	Виплата заробітної плати з каси підприємства	661	30
18.	Суми, видані підзвітним особам	372	30
19.	Видача персоналу позик	377	30
20.	Суми нестач готівки в касі, виявлені під час інвентаризації	947	30
21.	Від’ємна курсова різниця	945	30

Користуючись касовою виручкою, організація відповідно до угоди з банком визначає обмежений перелік витрат, які можна здійснювати готівкою. Ці витрати включають виплати зарплати, допомоги, премій, закупівлю

сільськогосподарської продукції, тари, відрядні видатки та господарські потреби. Внесення готівки з каси організації на банківські рахунки інших організацій і фізичних осіб не є допустимим. Також необхідно дотримуватися межі грошових розрахунків між юридичними особами. Контрольно-касова техніка повинна застосовуватися у випадках продажу товарів, робіт, послуг за готівковий розрахунок або при оплаті пластиковими картками, якщо вона включена до Державного Реєстру. Порухення правил роботи з готівкою може призвести до адміністративної відповідальності посадових осіб організації.

Витрати операційної діяльності в рільництві, тваринництві та допоміжних виробництвах розраховуються відповідно до рахунку 23. Собівартість у сільському господарстві розраховується один раз на рік, у допоміжних виробництвах - один раз на місяць.

Орієнтований перелік статей витрат включає:

- Витрати на оплату праці.
- Витрати на насіння та посадковий матеріал (витрати на підготовку насіння до посіву та його транспортування відносяться на виробництво певної культури за відповідними статтями витрат).
- Витрати на паливо і мастильні матеріали.
- Витрати на добрива (вартість добрив без витрат на їх підготовку, транспортування тощо).
- Витрати на засоби захисту рослин.
- Витрати на сировину та матеріали (без зворотних відходів, у млині - вартість зерна).
- Витрати на роботи та послуги (вартість послуг власних допоміжних виробництв, послуг сторонніх підприємств, включаючи транспортні послуги, плату за воду для зрошення тощо).
- Витрати на ремонт необоротних активів.

- Інші витрати на утримання необоротних активів (обліковуються окремо, відносяться на собівартість продукції відповідно до обсягу виконаних робіт та оброблених площ).
- Інші витрати (вартість спецодягу, спецвзуття, будівництва, страхування майна, врожаю, окремих категорій працівників).
- Непродуктивні витрати (витрати від падежу тварин, худоби, браку у виробництві тощо).
- Загальновиробничі витрати.

Збут - це комплекс процедур, що включає формування попиту, приймання та обробку замовлень, комплектацію та підготовку продукції до відправлення покупцям, відвантаження продукції та організацію розрахунків з покупцями.

Грошові надходження підприємств є важливою складовою частиною циркуляції коштів. Наприклад, дохід, отриманий від продажу продукції, становить одну з важливих ланок для забезпечення нового руху коштів в підприємстві. Ці грошові надходження використовуються для таких цілей:

- Відшкодування витрат підприємства, таких як матеріальні витрати (сировина, електроенергія, паливо тощо), формування амортизаційного та ремонтного фонду, оплата праці працівників, податки, що включаються до собівартості.
- Сплата непрямих податків.
- Сплата податкових платежів, які відносяться до фінансових результатів підприємства, таких як податок на прибуток, податок на майно, податок на рекламу, податок на утримання невиробничої сфери.
- Створення резервного фонду підприємства.
- Формування фонду наладження та фонду споживання підприємства.
- Виплата дивідендів.

Основними напрямками використання цих фондів є придбання основних фондів для виробництва та невиробничих потреб, фінансування науково-

дослідних робіт, підготовка та перепідготовка кадрів, сплата відсотків по позикам. Власний капітал представляє загальну вартість активів підприємства, що належать йому на правах власності та використовуються для формування його активів. Активи підприємства можуть збільшуватися шляхом залучення коштів від інших юридичних і фізичних осіб. В такому випадку підприємство має зобов'язання, і тоді рівняння має наступний вигляд: $\text{Активи} = \text{Власний капітал} + \text{Зобов'язання}$. Власний капітал відображає вартість засобів, що належать підприємству. Основним елементом власного капіталу є статутний капітал, який є одним із головних показників фінансового стану підприємства.

Статутний капітал визначається величиною, зазначеною в установчих документах суб'єкта господарювання згідно з чинним законодавством. Фінансова звітність ФГ "Зарічне-1" включає фінансовий звіт суб'єкта малого підприємства, який складається зі звіту про баланс та звіту про фінансові результати. Для забезпечення вимог до бухгалтерської звітності необхідно дотримуватися наступних умов: повне відображення всіх господарських операцій і результатів інвентаризації протягом звітного періоду, збір даних з синтетичного і аналітичного обліку, запис господарських операцій на підставі належно оформлених документів, правильна оцінка статей балансу.

2.3. Організація управлінського обліку на підприємстві

Управління ФГ "Зарічне-1" здійснюється власником підприємства, Слободою В.Й., який також виконує обов'язки директора. Організація має наступні повноваження:

1. Визначення основних напрямів діяльності, затвердження планів та звітів про їх виконання.
2. Виключення учасників зі складу організації.
3. Призначення та звільнення директора.
4. Визначення умов оплати праці посадових осіб, філій та представництв.

5. Внесення змін до статутного капіталу та зміна його розміру.
6. Затвердження річних звітів, результатів діяльності філій, фінансових звітів, порядку розподілу прибутку та порядку покриття збитків.
7. Розгляд інших питань, передбачених законодавством.

Голова ФГ "Зарічне-1" розробляє стратегічні напрямки роботи та пропонує їх на розгляд зборам учасників. Позачергові збори скликаються за необхідності, а також на вимогу виконавчого органу. Проведення загальних зборів оголошується зазначеним у статуті способом з вказівкою місця проведення та порядку денного.

ФГ "Зарічне-1" здійснює оперативний та бухгалтерський облік своєї діяльності, представляє статистичну звітність відповідним органам. Організаційна структура включає різні підрозділи, які співпрацюють та розподіляють функції всередині підприємства. Також створено положення про систему управління охороною праці, яке визначає загальні положення, структуру управління, обов'язки, права та відповідальність посадових осіб, організацію нагляду та контролю за охороною праці.

Розміри підприємства ФГ "Зарічне-1" визначаються відповідно до рівня розвитку продуктивних сил, інтенсивності сільського господарства та його спеціалізації. Показниками роботи кожної служби оцінюється виконання графіка випуску продукції, витрат ресурсів, продуктивності праці, використання обладнання тощо. Система матеріального стимулювання спрямована на досягнення високих показників кожної служби. Функціональна структура сприяє ефективному контролю відповідних сфер діяльності, управлінню операціями в стабільних сферах бізнесу та досягненню ефекту масштабу. Однак, вона може призводити до зосередження на власній функції, ускладнювати координацію та утруднювати інновації.

2.4. Особливості планування аудиту

Аудитор повинен планувати свою діяльність на такому рівні, щоб провести аудиторську перевірку підприємства кваліфіковано і вчасно. Як міжнародними стандартами, так і національними нормативами аудиту України визначено порядок планування аудиту.

Аудитор має враховувати рівень планування своєї роботи, щоб забезпечити якісне і своєчасне проведення аудиту підприємства. Міжнародні стандарти та національні норми аудиту України встановлюють процедуру планування аудиту.

Норматив № 9 "Планування аудиту" визначає послідовність планування, розробки загального плану та програми аудиту, які є основою планування аудиту.

Планування включає розробку основної стратегії для підходів, періоду та часу проведення аудиту. План аудиту повинен визначати час проведення кожної аудиторської процедури. Характер планування залежить від організаційної форми, розміру та виду діяльності підприємства, типу аудиту та розуміння аудитором стану справ на підприємстві. Важливою частиною планування аудиту є отримання аудитором інформації про стан справ на підприємстві. Детальніше про отримання інформації про стан справ на підприємстві розповідається в Нормативному документі № 10 "Знання бізнесу клієнта".

План аудиторської перевірки буде ефективним, а обсяг робіт реалістичним, якщо аудитор:

- Ознайомиться з умовами контракту (договору про проведення аудиту) та встановленою законом відповідальністю аудитора.
- Уточнить зміст звіту аудитора або іншої інформації, яку йому потрібно передати замовнику згідно укладеного контракту.

- Врахує вплив нових стандартів з обліку та аудиту, законів, положень, інструкцій та інших нормативних актів на результати перевірки.
- Визначить основні аспекти аудиту.
- Виявить умови, які потребують особливої уваги (можливість матеріальних помилок, обману і т.д.).
- Оцінить довіру до системи обліку та внутрішнього аудиту підприємства.
- Визначить обсяг аудиторських доказів.
- Оцінить професійну придатність внутрішніх аудиторів і можливість їх залучення до зовнішнього аудиту.
- Розгляне доцільність залучення інших аудиторів для проведення перевірки в філіях, представництвах, відділах.
- Визначить необхідність залучення експертів.

Для розробки плану аудиторської перевірки використовуються річні звіти, інформація про збори акціонерів (засновників), засідання ради директорів, внутрішні фінансові звіти підприємства (фірми), аудиторські висновки за попередній період, матеріали внутрішнього аудиту та періодичні видання з питань аудиту. Нормативом № 9 визначено перелік питань, які аудитор має проаналізувати при розробці загального плану. До цих питань належать:

1. Розуміння аудитором бізнесу клієнта, що включає:

Визначення основних факторів, які впливають на діяльність підприємства.

Визначення ключових характеристик підприємницької діяльності підприємства, його організаційної структури, процесу виробництва, надання послуг, фінансового стану, а також його звітності, включаючи зміни, які сталися після попереднього аудиту.

2. Розуміння обов'язків між керівництвом підприємства.

2.5. Основні засади побудови обліку в системі оподаткування діяльності фермерського господарства «ЗАРІЧНЕ-1»

Оподаткування є важливим інструментом державної політики, спрямованим на збір та перерозподіл внутрішнього продукту і формування централізованих фондів держави. Податки виникають у зв'язку з необхідністю функціонування держави та виконання нею суспільно значимих завдань.

Формування централізованого фонду державних коштів здійснюється за допомогою податків, а також інших надходжень, таких як збори та платежі. Податки мають такі характеристики: обов'язковий характер, безеквівалентність, відсутність спеціального призначення, законодавче регулювання та однаковий підхід до всіх платників, незалежно від форми власності підприємств і організацій.

Збори передбачають спеціальне призначення платежів для фінансування конкретних цілей, наприклад, збори до державного пенсійного фонду. У відмінну від податків, платежі встановлюються з урахуванням еквівалентності відносин між платником та державою. Платник, сплачуючи кошти до бюджету, отримує можливість використовувати певні ресурси або послуги (наприклад, плата за користування надрами для видобування корисних копалин).

Податки виконують різні функції, які проявляються у їхньому призначенні. Основними функціями податків є фіскальна, регулююча та контрольна. Фіскальна функція є найважливішою і полягає у мобілізації коштів для фінансування державних витрат. Для забезпечення цієї функції важливе значення мають стабільність та постійність надходження коштів до державного бюджету.

Регулююча функція податків реалізується шляхом впливу на розвиток різних галузей господарства та показників господарювання суб'єктів підприємницької діяльності, наприклад, шляхом застосування пільгових чи підвищених ставок оподаткування для окремих видів діяльності.

Контрольна функція податків реалізується шляхом контролю за правильністю нарахування, сплати та звітності платників щодо податків та обов'язкових платежів.

Відповідно до пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України (ПКУ), який був прийнятий 2 грудня 2010 року № 2755-VI із змінами та доповненнями, існує касовий метод оподаткування згідно з розділом V ПКУ. Цей метод є методом податкового обліку, де дата виникнення податкових зобов'язань визначається як дата отримання коштів платником податку на його рахунки в банках або органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, або як дата отримання компенсацій вартості товарів або послуг, що поставлені або мають бути поставлені платнику податків. Дата віднесення сум податку до податкового кредиту визначається як дата списання коштів з рахунків платника податку в банках або органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, або як дата надання компенсацій вартості товарів або послуг, що поставлені або мають бути поставлені платнику податків.

Згідно з пунктом 14.1 статті 14 ПКУ, дохід з джерелом їх походження з України, будь-який дохід, отриманий резидентами або нерезидентами, включаючи будь-які види доходів, що набуваються на території України.

Ставка податку, відповідно до пункту 167.1 статті 167 ПКУ, становить 18 відсотків бази оподаткування для доходів, які нараховані, виплачені або надані платнику (крім випадків, визначених у пунктах 167.2-167.5 статті 167 ПКУ). Це стосується доходів, які набуваються у формі заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат, а також інших виплат і винагород, які нараховуються, виплачуються або надаються платнику у зв'язку з трудовими відносинами та за цивільно-правовими договорами.

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування є консолідованим страховим внеском, який збирається у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому

порядку та регулярно з метою забезпечення захисту застрахованих осіб у випадках, передбачених законодавством, та їх прав на отримання страхових виплат або послуг за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування (наприклад, соціальні гарантії на випадок безробіття, нещасних випадків чи професійних захворювань, пенсійне забезпечення та інші виплати).

Згідно з Законом України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування", розмір мінімального страхового внеску, який є обов'язковим для сплати щомісяця, встановлено.

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності доступна для суб'єктів малого підприємництва як альтернатива загальній системі оподаткування, обліку та звітності, передбаченій законодавством. Суб'єкти малого підприємництва можуть добровільно обирати цю спрощену систему, яка спрощує оподаткування та облік їхньої діяльності.

2.6. Особливості організації аналітичної роботи на підприємстві

Організація аналітичної діяльності на підприємстві має наступні компоненти: • Розробка загальних принципів і процедур проведення аналізу. • Планування роботи в цілому, а також окремих робіт і етапів. • Забезпечення необхідними матеріалами, методиками та кадрами. • Загальне керівництво. • Прийом виконаних аналітичних робіт і оформлення їх результатів. • Контроль за реалізацією запланованих заходів для поліпшення діяльності підприємства.

Аналітична робота на підприємстві починається з планування. У планах окремих робіт, які складаються згідно з загальним планом аналітичної діяльності, визначаються об'єкти аналізу, етапи аналізу, терміни виконання та завдання.

Організація проведення окремих аналітичних робіт включає такі аспекти:

- Призначення керівника роботи.
 - Відбір кваліфікованих виконавців.
 - Складання плану роботи.
 - Забезпечення необхідними інструкціями, технічними та іншими ресурсами.
 - Контроль за виконанням роботи та реалізація пропозицій аналітиків.
- Аналітичні роботи можуть проводитися:

- Працівниками самого підприємства з метою управлінської діяльності. Аналіз виконують економічні підрозділи, але до його проведення можуть бути залучені співробітники технічних, технологічних, маркетингових та інших служб.
- Зовнішніми суб'єктами, які виконують аналітичні роботи для управлінської діяльності підприємства (аудитори, банківські спеціалісти, наукові працівники) або для потреб галузевого та державного управління (відомчі ревізори, податкові органи, контрольно-ревізійні служби) і т. д.

Обсяг виробництва і обсяг реалізації продукції є взаємозалежними показниками. При обмежених виробничих можливостях і необмеженому попиті, пріоритетом є обсяг виробництва продукції. Однак з посиленням конкуренції і насиченням ринку, обсяг продажів визначає можливий обсяг виробництва, що стає основою для розробки виробничої програми.

Таблиця 2.2

Роки	Обсяг реалізації , грн.	Темпи росту,%	
		Базисні	Ланцюгові
2018	95411,30	100	100
2019	97757,40	102,5	102,5
2020	46839,70	49,1	47,9
2021	102476,80	107,4	218,8
2022	98346,90	103,1	96,0

Висновок: дані таблиці свідчать, що обсяги реалізації продукції в зазначені роки були стабільними, за винятком 2020р. коли обсяги реалізації

продукції зменшилися на половину відносно 2018 р., але у 2022 р. обсяг реалізації продукції стабілізувався і навіть достатньо зріс стосовно попереднього року.

Таблиця 2.3

Показники	Минулий рік	Звітний рік	Відхилення
Обсяг товарної п-ції, тис. грн.	123	268,5	+145,5
Середньорічна вартість основних засобів(тис. грн.)	3372,4	3745	+372,6
Фондовіддача (грн.)	0,04	0,08	+0,04

Розрахунок впливу фондовіддачі та середньорічної вартості на товарну продукцію.

1. Зміна фондовіддачі:

$$0,04 * 3372,4 = 134,9 \text{ тис. грн.}$$

2. Зміна середньорічної вартості ОЗ:

$$0,08 * 372,6 = 29,81 \text{ тис. грн.}$$

Результати розрахунків свідчать про зростання товарної продукції на суму 145,5 тис. грн. Це зумовлено підвищенням фондовіддачі на 0,04 грн., що спричинило збільшення товарної продукції на 134,9 тис. грн., а також збільшенням середньорічної вартості основних засобів на 372,6 тис. грн., що призвело до зростання товарної продукції на 29,81 тис. грн.

Для ефективної роботи будь-якого аграрного підприємства необхідно мати професійний та кваліфікований персонал. Зростання виробництва сільськогосподарської продукції може бути досягнуте за допомогою збільшення маси праці, підвищення продуктивності праці або комбінації обох факторів. Однак, у ФГ "Зарічне-1" маса праці має тенденцію до зменшення через обмежену кількість працюючих і регулювання робочого дня законодавством.

Персонал ФГ "Зарічне-1" наймається на підставі трудових договорів або контрактів, а також можуть бути укладені договори цивільно-правового

характеру для виконання трудових функцій. Трудовий колектив має повноваження, які передбачені законодавством.

У 2021 році середньооблікова чисельність працівників у ФГ "Зарічне-1" становила 32 особи, з яких 16 працювали в рослинництві. Оскільки підприємство є новим, планується розширення штату працівників і привертання молодих спеціалістів до співпраці. В результаті спостережень і опитування працівників було виявлено, що керівництво ставиться з повагою до своїх підлеглих, а колектив підприємства є згуртованим. Примітно, що на підприємстві працюють працівники різного віку, і директор практикує прийом на роботу молодих спеціалістів без досвіду роботи.

Аналіз забезпеченості підприємства предметами праці показує, що для виробництва продукції використовуються три види ресурсів: сировина та матеріали, основні засоби та праця. Залежно від того, який вид ресурсу переважає за витратами, виробництво може бути матеріаломістким, фондомістким або трудомістким. З метою зниження матеріаломісткості, підприємство може шукати шляхи використання дешевших видів сировини, пошук нових джерел сировини або використання тих видів, що є в достатку, без погіршення якості продукції. Такі заходи допомагають знизити собівартість продукції.

Аналіз отриманих доходів та здійснених витрат у динаміці передбачає їх вивчення протягом аналізованих років з метою виявлення певних тенденцій та закономірностей.

Таблиця 2.4

Роки	Доходи п-ва, грн.	Темпи росту, %	
		Базисні	Ланцюгові
2018	42173,9	100	100
2019	53415,6	126,7	126,7
2020	45193,7	107,2	84,6
2021	97757,4	231,8	216,3
2022	95411,3	226,2	97,6

Висновок: дані таблиці свідчать, що доходи підприємства з кожним роком невпинно зростали, за винятком 2020 року доходи якого майже дорівнювали доходам 2018 року. Такі дані свідчає про те, що підприємство є досить продуктивним і з кожним роком вдосконалює свою роботу, що і впливає на збільшення доходів.

Таблиця 2.5

Показники	Величина, грн.		Питома вага, %		Відхилення, %	
	Звітний	Поперед.	Звітний	Поперед.	у грн.	у %
1.Мат. витрати	48694,9	51747,3	51,4	53,1	-3052,4	-1,7
2.Витрати на оплату праці	6075,9	5221,1	6,4	5,4	+854,8	+1,0
3. Відрах. на соц. заходи	2270,2	1904,4	2,4	2,0	+365,8	+0,4
4.Амортизація	5759,6	6173,9	6,1	6,3	-414,3	-0,2
5.Інші витрати	31881,4	32433,1	33,7	33,3	-551,7	+0,4
6.Всього витрат	94682,0	97479,8	100	100	-2797,8	

Висновок: Аналізуючи структуру витрат підприємства, можна зробити висновок, що майже всі витрати в звітному періоді зменшилися порівняно з попереднім періодом. З таблиці видно, що матеріальні витрати становлять приблизно половину від загальних витрат, витрати на оплату праці - близько 6%, відрахування на соціальне страхування - близько 2%, амортизація - приблизно 6%, а інші витрати складають приблизно 33% від загальних витрат.

У ФГ "Зарічне-1" розподіл чистого прибутку підлягає внутрішньо-фірмовому плануванню. Це означає, що прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати податків та інших обов'язкових платежів, розподіляється відповідно до статуту підприємства. З метою ефективного використання оборотних активів підприємства, оцінюється тривалість обороту оборотних коштів, коефіцієнт обороту, коефіцієнт завантаження, рентабельність та коефіцієнт збереження власних оборотних коштів. Ці показники дозволяють оцінити ефективність використання ресурсів підприємства.

Таблиця 2.6

Показники	Мин. рік	Звіт. рік	Відхилення +/-
1. Власний капітал	51212,9	163277,0	+112064,1
2. НА	48639,2	298532,0	+249892,8
3. Загал. величина запасів і витрат	20414,7	65912,0	+45497,3
4. Наявність ВОА	2573,7	-135255,0	-132681,3

На швидкість обороту оборотних коштів впливає система формування оборотних коштів. Ефективність ведення бізнесу значною мірою залежить від наявності оборотних активів та рівня їх використання. Для цього аналітики визначають оптимальну величину оборотних активів, а також частину власних оборотних активів.

Аналіз фінансового стану підприємства

Таблиця 2.7

Показники	Мин. рік	Звітний рік	Відхилення +/-
1. ОА в т.ч.:	20414,7	65912,0	+45497,3
А) запаси;	3334,6	7793,0	+4458,4
Б) ДЗ;	448,3	35,0	-413,0
В) ГК.	565,4	1665,0	+1099,6
2. Поточні зобов'язання	18615,5	92534,0	+73918,5
3. Коефіцієнт загаль. Ліквідності	1,1	0,7	-0,4
4. Коеф. швидк. Ліквідності	0,05	0,02	-0,03
5. Коеф. Абсолют. Ліквідності	0,03	0,02	-0,01

$$1. \text{Кз.л.} = 20414,7 : 18615,5 = 1,1$$

$$\text{Кз.л.} = 65912,0 : 92534,0 = 0,7$$

$$2. \text{Кш.л.} = (448,3 + 565,4) / 18615,5 = 0,05$$

$$\text{Кш.л.} = (35 + 1665,0) / 92534,0 = 0,02$$

$$3. \text{Ка.л.} = 565,4 / 18615,5 = 0,03$$

$$\text{Ка.л.} = 1665,0 / 92534,0 = 0,02$$

Щодо ліквідності майно підприємства можна подати в такій послідовності:

- грошові кошти та їх еквіваленти;
- цінні папери (депозити, акції та ін.);
- дебіторська заборгованість;
- готова продукція;
- сировина;
- основні засоби та інші необоротні активи;
- незавершене виробництво.

Висновки до Розділу 2

Господарство ФГ "Зарічне–1" розташоване в сприятливому місці, що сприяє успішній реалізації вирощеної продукції. Також сприятливі ґрунтово-кліматичні умови сприяють отриманню високоякісних врожаїв сільськогосподарських культур. У сфері рослинництва варто використовувати стійкі та високопродуктивні сорти сільськогосподарських культур і дотримуватися рекомендованих технологій вирощування. Крім того, слід ефективно захищати культури від хвороб, шкідників та бур'янів. Для розвитку галузі кормовиробництва, насамперед, потрібно збільшувати площі під кормові культури і включати кормові сівозміни в структуру посівних площ. Також слід будувати сучасні сховища для зберігання кормових культур і використовувати сучасну кормозбиральну техніку для заготівлі кормів в рекомендовані терміни.

У процесі захисту сільськогосподарських культур важливо проводити як короткострокові, так і довгострокові прогнози появи шкідливих об'єктів. Для цього потрібно виконувати необхідні розкопки та спостереження. Для кожної культури слід розробляти інтегровані системи захисту рослин, а також використовувати сучасну техніку при догляді за культурами.

Технологія зберігання і переробки продукції є важливою складовою процесу отримання якісного зерна та насіння. При проведенні комплексу заходів, спрямованих на післязбиральну обробку зернових мас, важливо точно дотримуватися режимів сушіння та охолодження. Крім того, використовувати сучасні енергоефективні зерносховища.

РОЗДІЛ 3

РЕКОМЕНДАЦІЇ ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДИКИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ

Детальний план розробки методики обліку та контролю біологічних активів для «Зарічне-1»

Визначте обсяг і цілі: Першим кроком є визначення обсягу та цілей методології. Сфера застосування повинна охоплювати всі аспекти біологічних активів, включаючи придбання, оцінку, управління та розпорядження активами. Цілі мають бути зосереджені на покращенні точності та достовірності фінансової звітності, а також на підвищенні ефективності діяльності ферми.

Визначте відповідні стандарти бухгалтерського обліку: Далі визначте відповідні стандарти бухгалтерського обліку, які застосовуються до біологічних активів в Україні. Основним стандартом є Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (IAS) 41, який містить вказівки щодо обліку біологічних активів.

Розробити структуру вимірювання: Методологія повинна включати структуру вимірювання, яка визначає, як біологічні активи будуть вимірюватися та оцінюватися. Це має включати використання методів справедливої вартості, собівартості та чистої вартості реалізації, а також критерії для визначення того, коли біологічний актив слід класифікувати як актив, що придатний для збирання, або як плодоносний.

Визначте облікову політику: методологія також повинна містити набір облікових політик, які описують, як біологічні активи будуть обліковуватися у фінансовій звітності. Це має охоплювати такі сфери, як визнання біологічних активів, обробка прибутків і збитків, а також вимоги до розкриття інформації.

Встановити систему контролю: щоб забезпечити точність і достовірність фінансової звітності, слід створити систему контролю, яка включатиме

процедури придбання, вимірювання та утилізації біологічних активів. Це має включати політику ведення точного обліку, проведення регулярних фізичних інвентаризацій та моніторинг змін у вартості біологічних активів.

Запровадити методологію: після того, як методологія була розроблена, її слід запровадити на всіх підприємствах ферми. Це може передбачати навчання персоналу новим процедурам, оновлення систем бухгалтерського обліку та проведення випробувального періоду для забезпечення ефективності методології.

Моніторинг і перегляд методології: нарешті, методологія повинна постійно контролюватися та переглядатися, щоб переконатися, що вона залишається актуальною та ефективною. Це може передбачати внесення коригувань у методологію, коли стає доступною нова інформація або коли діяльність ферми

Фермерське господарство «Зарічне-1», яке спеціалізується на вирощуванні пшениці, кукурудзи, сої та гороху. Господарство має 200 га землі та використовує сучасну агротехніку та технології. Ось як методологія може бути реалізована для цієї ферми:

Визначте сферу застосування та цілі: сфера застосування методології охоплюватиме всі біологічні активи, включаючи сільськогосподарські культури, худобу та іншу сільськогосподарську продукцію. Метою є підвищення точності та достовірності фінансової звітності та підвищення ефективності діяльності господарства.

Визначте відповідні стандарти бухгалтерського обліку: Основним стандартом бухгалтерського обліку для біологічних активів є МСБО 41.

Розробити систему вимірювання: методологія використовуватиме метод справедливої вартості для оцінки біологічних активів. Для культур справедлива вартість буде визначена на основі ринкових цін, тоді як для худоби справедлива вартість буде визначена на основі очікуваних майбутніх грошових потоків від тварин.

Визначте облікову політику: методологія включатиме політику визнання та оцінки біологічних активів, визначення того, коли біологічний актив слід класифікувати як актив, що придатний для збирання врожаю, або як актив, що дає плоди, а також порядок обліку прибутків і збитків.

Облік біологічних активів

Усі біологічні активи слід оцінювати за їхньою справедливою вартістю на дату придбання, за винятком випадків, коли справедливую вартість неможливо достовірно визначити, у цьому випадку первісна вартість використовується як приблизне значення.

Справедлива вартість біологічних активів базується на ринкових цінах, якщо такі є. За відсутності ринкових цін справедлива вартість оцінюється з використанням методів оцінки на основі ринкових даних, таких як останні операції з подібними активами, або на основі доходу, отриманого від активів.

Справедливу вартість біологічних активів слід переглядати та оновлювати наприкінці кожного звітного періоду, а будь-які зміни слід визнавати у прибутку чи збитку.

Знос та амортизація біологічних активів

Біологічні активи підлягають амортизації. Знос або амортизацію слід розраховувати на систематичній основі протягом терміну корисного використання активу.

Строк корисного використання біологічного активу – це період, протягом якого очікується, що актив буде продуктивним. Він може змінюватися залежно від типу активу та інших факторів, таких як практика управління суб'єктом господарювання.

Знос або амортизацію біологічних активів слід визнавати у прибутку чи збитку.

Утилізація біологічних активів

Коли біологічні активи продаються або іншим чином вибувають, різницю між надходженнями від вибуття та балансовою вартістю активів слід визнавати у прибутку чи збитку.

Якщо надходження від вибуття перевищують балансову вартість активів, різниця являє собою прибуток, який слід визнавати у прибутку чи збитку. Якщо надходження від вибуття менші за балансову вартість активів, різниця являє собою збиток, який також слід визнавати у прибутку чи збитку.

Реалізація для "Зарічне-1"

Впровадження цієї методології для «Зарічного-1» передбачатиме наступні етапи:

Ідентифікація біологічних активів: компанії потрібно буде ідентифікувати всі свої біологічні активи, включаючи сільськогосподарські культури, які вона вирощує, і будь-яку худобу, яку вона утримує.

Оцінка біологічних активів: справедливу вартість біологічних активів необхідно визначити на дату придбання, використовуючи ринкові ціни або методи оцінки, якщо ринкові ціни недоступні.

Визнання змін у справедливій вартості: Справедливу вартість біологічних активів необхідно переглядати та оновлювати наприкінці кожного звітного періоду, а будь-які зміни слід визнавати у прибутку чи збитку.

Знос і амортизація: необхідно визначити термін корисного використання кожного біологічного активу, а амортизацію необхідно розраховувати на систематичній основі протягом усього терміну корисного використання активу.

Вибуття біологічних активів: коли біологічні активи продаються або іншим чином вибувають, будь-які прибутки або збитки, що виникають від вибуття, необхідно визнавати у прибутку чи збитку.

Висновки до Розділу 3

У третьому розділі ми розробили методику обліку та контролю біологічних активів рослинництва.

Методика обліку та контролю біологічних активів рослинництва є комплексом процедур та інструментів, які дозволяють організувати ефективний облік та контроль за біологічними активами, що використовуються для вирощування рослинницької продукції. Основна мета методики полягає в тому, щоб детально відстежувати рух біологічних активів на різних етапах їх життєвого циклу, починаючи з посіву насіння і закінчуючи збиранням урожаю.

Впроваджуючи розроблену нами методологію, «Зарічне-1» зможе точніше вести облік своїх біологічних активів, що допоможе зробити фінансову звітність компанії більш достовірною та корисною для зацікавлених сторін.

Нами були також розроблені рекомендації з впровадження розробленої методики обліку та контролю біологічних активів.

ВИСНОВКИ

Під час написання роботи і досягнення поставленої мети ми дійшли висновки, що облік біологічних активів рослинництва є важливим аспектом ведення сільського господарства, що забезпечує ефективне та ефективне використання ресурсів у процесі виробництва. Належний облік і моніторинг біологічних активів є важливими для прийняття обґрунтованих рішень, управління ризиками та дотримання вимог законодавства.

Методологія обліку та контролю біологічних активів у рослинництві передбачає ідентифікацію, класифікацію, вимірювання, визнання та розкриття інформації про біологічні активи та пов'язані з ними операції. Ця методологія вимагає всебічного розуміння біологічних характеристик сільськогосподарських культур і тварин, а також різних методів оцінки та вимірювання.

Основним завданням обліку біологічних активів є надання точної та достовірної інформації про кількість, якість та вартість біологічних активів, яка є необхідною для прийняття ефективних рішень. Ця інформація може бути використана фермерами, інвесторами, кредиторами та іншими зацікавленими сторонами для оцінки фінансової діяльності сільськогосподарського підприємства та визначення можливостей для покращення.

Однією з ключових проблем в обліку біологічних активів є необхідність точного вимірювання темпів зростання та виробництва. Це вимагає використання відповідних методів оцінки вартості біологічних активів на різних стадіях росту та виробництва, на які можуть впливати різні фактори, такі як погодні умови, хвороби та шкідники. Використання сучасних технологій, таких як точне землеробство, датчики та дистанційне зондування, може допомогти підвищити точність вимірювання та моніторингу біологічних активів.

Належний облік і контроль біологічних активів рослинництва також вимагає ефективного управління запасами та стратегії управління ризиками. Фермери повинні вести точні записи щодо кількості та якості біологічних активів, а також відповідних витрат і доходів, щоб забезпечити наявність у них достатніх ресурсів для управління процесом виробництва та прийняття обґрунтованих рішень. Ефективні стратегії управління ризиками можуть допомогти пом'якшити вплив різних ризиків, таких як погода, шкідники, хвороби та коливання ринку, які можуть вплинути на вартість і прибутковість біологічних активів.

На додаток до фінансових переваг, належний облік біологічних активів також може сприяти сталим сільськогосподарським практикам. Завдяки ефективному моніторингу та управлінню біологічними активами фермери можуть зменшити відходи, оптимізувати використання ресурсів і покращити екологічні показники. Це може призвести до підвищення продуктивності та прибутковості, а також до зменшення впливу на навколишнє середовище та підвищення соціальної відповідальності.

Зарічне знаходиться в сільській місцевості, і сільське господарство є основною галуззю діяльності. На сайті представлена інформація про види культур, які вирощуються в регіоні, такі як пшениця, кукурудза, соняшник. Також надається інформація про сільськогосподарські кооперативи та компанії, що працюють на території.

Отже особливостями вирощування рослинництва в сільськогосподарському підприємстві «Зарічне» є орієнтація на диверсифікацію культур, сучасні технології, контроль якості, стійкі практики та міжнародну сертифікацію.

У третьому розділі була створена методика обліку та контролю біологічних активів рослинництва, яка є комплексом процедур та інструментів для ефективного відстеження руху біологічних активів на різних етапах їх життєвого циклу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутинець Ф. Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління : навч. посіб. Житомир, 2012. 11 с.
2. Огійчук М.Ф. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах : підручник. Київ, 2007. 979 с.
3. Дерев'янка С., Олійник Т. Актуальні питання обліку поточних біологічних активів. Бухгалтерія в сільському господарстві. 2010. № 12. С. 16-20
4. Гончаренко Н. Удосконалення організації бухгалтерського обліку в сільському господарстві відповідно до П(С)БО №30. Облік і фінанси АПК. 2009. №1. С. 20-24.
5. Жук В. М. Облік сільськогосподарської діяльності : навч. посіб. Кропивницький, 2007. 368 с.
6. Жук В. М. Розвиток методології оцінки в обліку сільськогосподарської діяльності. Інноваційна економіка. 2010. № 3 (17). С. 100-104
7. Загородній А. Г. Аудит: теорія і практика : навч. посіб. Львів, 2004. 456 с.
8. Заточна Д.С., Кравченко О.В. Проблеми визнання та оцінки поточних біологічних активів. Розвиток національних фінансово-економічних систем в умовах глобальних викликів : збірник матеріалів II Міжнарод. наук.-практ. інтернет-конф. (Київ, 5 жовт. 2018 р.) Київ, 2018. С. 87-90
9. Кирнасівська Н. Проблеми обліку поточних біологічних активів тваринництва. Бухгалтерія в сільському господарстві. 2010. №10. С. 15
10. Кулик В.А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку : монографія. Полтава, 2014. 373 с.
11. Кучеренко Т. Є. Відображення біологічних активів у фінансовій звітності сільськогосподарських підприємств. Бухгалтерський облік і аудит. 2007. № 7. С.46-49

- 12.Лень В.С., Гавриленко В.В. Звітність підприємства : підручник. Київ, 2010. 672 с.
- 13.Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік : підручник. Київ, 2005. 632 с.
- 14.Методичні рекомендації з обліку біологічних активів, затверджені Міністерством фінансів України № 1315 від 29 груд. 2006 р. Верховна Рада України : [сайт]. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
- 15.Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 41 «Сільське господарство», Міжнародний документ від 01 січ. 2012 р. Верховна Рада України : [сайт]. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_021
- 16.Огійчук М. Ф. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах : підручник. Київ, 2006. 878 с.
- 17.Пантелєєв В. П. Аудит : навч. посіб. Київ, 2008. 400 с.
- 18.Партин Г.О. Управлінський облік : навч. посіб. Київ, 2007. 303 с.
- 19.План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.99 р.
- 20.Сопко В. В. Особливості оцінки й обліку доходів та витрат як основних економічних категорій формування фінансових результатів і забезпечення фінансової безпеки підприємства. Зовнішня торгівля. Економічна безпека. 2012. № 8. С. 103-106.
- 21.Скирпан О. П. Особливості організації обліку біологічних активів на сільськогосподарських підприємствах. Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. 2012. С. 106-110.
- 22.Спіцина В. В. Механізми управління витратами сільськогосподарських підприємств в умовах економічної невизначеності. 2017. № 1 (41). С. 705-708. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/1/169.pdf>.
- 23.Сук Л.К., Сук П.Л. Організація бухгалтерського обліку : підручник. Київ, 2009. 624 с.

- 24.Сук Л. Облік поточних біологічних активів. Бухгалтерія в сільському господарстві. 2007. №9. С. 40-46.
- 25.Сук Л. Первинний облік біологічних активів. Бухгалтерія в сільському господарстві . 2009. №12 . С. 36-44.
- 26.Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України. А.С.К. 2005. 784 с.
- 27.Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами : підручник. Київ, 2016. 1040 с.
- 28.Хомин П.Я., Журавель Г.П. Звітність підприємств. навч. посіб. Київ, 2006. 656 с.
- 29.Цуканов О. Ю. Нормативно-правове регулювання обліку та аудиту виробничих витрат. Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України : матеріали Х Всеукраїнської науково-практичної конференції (Одеса, 16 – 20 трав. 2016 р.). Одеський нац. політех. ун-т.
- 30.Шевченко Н. О. Теоретичні проблеми обліку витрат виробництва. Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. 2012. № 9. С. 276-279.
- 31.Шмиголь Н. М. Актуальні проблеми та шляхи удосконалення обліку витрат на підприємствах. Вісник Запорізького національного університету. 2015. № 3 (27). С. 108-114.
- 32.Ягмур К. А. Еволюція категорії «витрати на виробництво» : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 35-річчю кафедри бухгалтерського обліку і аудиту (Ч.1). Полтава. – 2006. – 175 с.
- 33.<https://youcontrol.com.ua/contractor/?id=10659510>
- 34.<https://www.ua-region.com.ua/36524952>